

ESKİ YAPILARA YENİ FONKSİYONLAR ve TURİZM ALANINDA KULLANIMI

Esat ERGÜN

*Mersin Turizm İşletmeciliği
ve Otelcilik Yüksekokulu Öğretim Görevlisi*

Çağımız ya da gelecek kuşakları zaman zaman geçmişe götürüp düşündürmek, onlara geçmişin gizem dolu güzelliklerini yaşatabilmek... İnsanları geçmiş günlerin bilgelik dolu, sanat dolu evreninde gezdirebilmek. Böylece kültür varlıklarımıza sahip çıkarken, insanımıza geçmişten hem ilginç, hem öğretici, hem de düşündürücü kesitler yansıtabilmek.

Yurdumuz sanat ve mimari açıdan pek çok eserlerle doludur. Anadolu bu eserlerin çeşitliliği açısından diğer ülkelerden farklı bir yapıya sahiptir. Birçok uygarlığın izi Anadolu yapılarında hala yaşamaktadır. Fakat Türk insanının el emeği ve göz nuru bu yapılar içerisinde ayrı bir sentezi yansıtmaktadır. Turizm açısından da önemli olan eski yapıları korumak, korurken önemini artırmak, onlara yeni fonksiyonlar yüklemek gerekir. Yoksa günden güne önemi kaybolan, yeterince yararlanılmayan bu yapılar, çoğu kez de halkın gözünde pislik yığınına dönüşür, yıkılıp gider.

İşte gelecek açısından, günümüzün en önemli sorunlarından biri tarihi mirasın ne şekilde korunup, ondan nasıl yararlanılacağı konusudur.

Eski yapıların korunması tüm insanlık için de önemli bir sorundur. Nedense dünyanın her yerinde resim, heykel ve müzikteki titizlik mimarı alanda görülmemekte, özellikle yozlaşarak tarihi alanlarda dahi plan değişikliği yapılmaktadır. Değil eski mahalleler, eski yapılar yükselen beton yığınları ile adeta gömülmektedir. Bu konularda çok ağlandı, çok eleştirildi ama ne yazık ki halkın geniş katılımının destek vermediği bir konu olduğu için halk arasında pek de önem verilmedi. Örneğin tarihimize hep övünüyoruz, ama tarihin en güzel sahnелendiği yapıları pek o kadar önem vermiyoruz.

Toplumunu toplum yapan; kültürel değerleri, gelenekleri ve tarihidir. Bunları koruyamadıkça sağlıklı bir gelişme olanağı da kalmaz.

Elimizdeki eski eserler (ister bir resim, ister bir müzik parçası, isterse mimarı bir yapı olsun) cansız bir varlık gibi düşünülmemelidir. Eski eser ve yapılar çağdaş kullanım amacına yönlendirilmeli, halkın gereksinimini karşılayacak birimler haline getirilmelidir ki halk ondan yararlansın, sahip çıksın.

Eski yapılara; kültürel ve sanatsal etkinliklerin yapılabileceği fonksiyonların yüklenmesi biçiminde yeni boyutlar verilmelidir. Her yapıt, geçmişten geleceğe bir köprüdür. Bugünün kültür birikimi bu çağda geçerlidir. Zaman boyutu içerisinde işlevler değişmekte, fakat yapılar kalmaktadır. Öyleyse bu yapıların her zaman dilimi içerisinde önemini koruyacağı yeni bir işlev getirilmelidir.

Yeryüzünde insan zekasının ve yücelmiş insan ruhunun ortaya koyduğu ve günümüze kadar kendi güçlü bünyesi sayesinde geldiği bu yapıları kullanarak koruyalım.

İlk insanlardan günümüze kadar milyonlarca sanat yapıtı üretilmiş olan insan, kuşkusuz en başta bu özelliği ile diğer yaratıklara üstünlüğü kanıtlanmıştır. Zira insan sanat yapıtı üreten yaratık olması bakımından kendi kendini yüceltmiş ve tanımlanmıştır. Öyleyse bu yüceliği korumak yine bizlere düşmektedir.

Dünyanın her yerinde benzerlerini gördüğümüz çalışmalar yurdumuzda da yapılmıştır. Olumlu eleştiriler de almıştır bu çalışmalar. Örneğin; Antalya Kaleiçi Projesi dünyanın ilgisini çekmiş, İstanbul'daki T.Turing ve Otomobil Kurumu tarafından yaptırılan Soğukçeşme Sokağı Projesi yüzakı ile sonuçlanmıştır.

Öyleyse bu örnekleri Anadolumuzun tarih dolu her kentinde niçin yoğunlaştırıp çoğaltmıyoruz. Bu konuda mutlaka devlet desteği gerekmez. Halkın kendi arasında kuracakları vakıf ve dernekler böyle çalışmalar yapabilirler.

Bu bağlamda bir kaç öneriyle sözü noktalayalım:

- Eski eserleri mutlaka eğitim, turizm ve kültür alanlarında araç olarak kullanmalıyız.
- Onları eski hallerine ve kaderlerine terk etmeden ve özelliklerini bozmadan yeni boyutlar getirmeliyiz.
- Şehir planları, eski sokak ve yapıların özelliğini bozacak biçimde değiştirilmemeli, özellikle mimar ve mühendisler bu değişmelere karşı çıkmalı bu projelerde görev almamalıdır.
- Eski yapılar kültür ve sanat etkinliklerinin yapıldığı yerler olarak yaşatılmalı, sevimli çehreler yaratılmalıdır.
- Eski ev sahipleri kredi olanaklarından faydalanmalı onlara ücretsiz onarım ve proje yardımı yapılmalıdır.